

Women of Minorities – Uloga žen u manjinski društvu

Medjunarodni dan žen bio je perfektna prilika i pružio je najbolju mogućnost za prezentaciju studije FUEN-a imenom „Women of Minorities“, o ulozi žen u manjina a pred svim u manjinski društvu. Peljačica projekta je dr. Zora Popova, scientific consultant and project manager FUEN-a, ka je priredila študiju kao uvod u cijeli projekt, kim je FUEN pokrenuo novi program i tematsko težišće "Žene u manjina".

Anketa je bila u novembru 2022. ljeta u organizacija članic FUEN-a. Cilj ovoga prvoga ispitivanja je bio, izviditi stepen i stav prema ravnopravnosti spolov unutar cijele organizacije, da učlanjene organizacije razvijaju bolje razumivanje i senzibilnost za ovu temu, da pruži fundamenat za rasprave, diskurs i diskusije. Nije bio toliko važan rezultat ankete, nego da to bude polazna točka za daljne ili morebit još i prve korake prema ravnopravnosti i senzibilnosti u pogledu na razne diskriminacije u bilo kom obliku unutar manjinskih zajednic.

Ispitavanje je bilo online i anonimno i je duralo (samo) dvadeset dan, a vratilo se je šezdeset formularov iz sedamnaest europskih zemalj i jedna iz centralne Azije. Prvi zaključki iz ankete odnosno študije su pokazali, da su žene jako aktivne na institucionalnoj razini, da ali istovrimeno nisu jako vidljive u svojem djelovanju, jer su rijetko i zastupnice svojih organizacijov u javnosti. Popova u svojoj analizi: „Odgovori su pokazali da su žene u osnovi dobro zastupane u organizacija, pred svim u operativnom području, dokle muži dominiraju na peljajući pozicija, odnosno u predsjedničtvu ili upravni odbori. Žene djelaju posao, dokle muži sidu u peljačtvu“.

Ta zaključak su mogle potvrditi i diskutantice pri razgovoru na podiju u Hrvatskom centru, ki je slijedio po prezentaciji študije. Kao mogući uzrok je imenovala Gerlinda Stern-Pauer (psihoterapeutkinja, prva zaposlena HGKD-a i dugoljetna predsjednica KUGE) podvaranje dice odnosno familije, jer se to more činiti i iz pozadine, dokle peljajuće funkcije potribuju i reprezentativne nastupe, ki su vjerojatno u vrimenskom konfliktu s podvaranjem obitelji. K tomu je dodala Marijana Wagner (bivša sekretarica HKD-a) da prlje još pred svim na selu nije bilo infrastrukture za podvaranje dice, kot su to na primjer jaslice, čuvarnice itd. Tako je prlje bilo još već nego danas pitanje, odlučiti se za angažman ili obitelj. Iako danas znamda već nije tolikih pitanj „ili-ili“, je ipak očekivanje na žene, da moru i moraju znati multitasking, kako je rekla Adrijana Markon Jurčić (predsjednica udruge Obzor i Matice hrvatske Austrija). Dakle, nije već toliko ili-ili, nego i-i.

Na to bi se moglo nadovezati pitanje, zač to mora biti tako? Činjenica je, da je ipak još svenek prvo očekivanje općega društva na žensku populaciju, da rodi dicu i podvara obitelj. A tim se istodobno dvoji u to, da žena more imati peljajuću funkciju, jer automatski jedno isključuje drugo. To je Marica Zvonarić (urednica Novoga glasa i predsjednica Hajdenjakov) mogla anegdotski potvrditi iz vlašćega iskustva. Tenor na podiju je bio, da je to individualna odluka i stvar, kako se more realizirati, da se povežu i obitelj i karijera ili angažman. U tom se samo djelomično slažem s diskutanticami: sigurno je individualna odluka svake osobe odnosno žene, je li kani imati dicu - i obitelj - ili ne. Svakako ali triba diskutirati o tom, koliko su okvirni uvjeti, ki omogućuju i obitelj i karijeru, individualna odluka ili koliko se to more i mora stvoriti uz vlašći napor. Triba biti cilj stvoriti društvo, u kom postoji sistem i potribna infrastruktura, a pred svim svist, samorazumivanje i prihvaćanje toga, da ne smi odvisiti od vlašćega napora, je li je moguće ostvariti i obitelj i karijeru.

Konkretno to znači, da triba biti od sebe razumljivo, da su i muži uključeni u podvaranje obitelji (ne samo u financijskom smislu) i odgoj dice, da imaju uz posao i vrimena za obitelj i dicu, ako je kanu, i da to ne bude odvisno od pitanja financijskih gubitkov – jer činjenica je, da muži u prosjeku ipak još svenek već zaslužuju nego žene.

Da se uloga žene i pozicija u društvu još svenek definira putem hištva i majčinstva, se je dobro vidilo na primjeru nogometnoga cluba Leicester City iz engleske Premier League: prilikom Medjunarodnoga dana žen su pitali igrače, ka žena je inspiracija za

nje. Zvana dvih igračev su svi imenovali svoju mamu, a drugi dva su imenovali svoje žene/supruge kao inspiraciju. Još već nego ov video je mišljenje o čvrstoj konotaciji majke i žene potvrdila i reakcija dijela ljudi na podiju i u plenumu same priredbe, jer da je to ionako lipo, i da to je kompliment ženam. Pravoda da je to kompliment, ali su to zaista jedine uloge, u ki su žene ča vridne?

Dodatno tomu je topos žena = majka osebito za viditi kod percepcije žen, ke izričito ne želju dicu, ili još gorje, niti ne partnera. To jednostavno ne odgovara normi i tako se na to onda i čudakrat gleda: to nije normalno. Ča neka bude žena, ako nije udana i nije majka? Kraljica! Tako bi mogle barem zaključiti iz hita Jelene Rozge. Žena more biti sve, problematično postaje uprav onda, ako se ju definira putem samo jednoga atributa, ča onda, naravno, prouzrokuje i diskriminaciju. A diskriminaciju unutar manjine, ka kao takova trpi ili je trpila pod diskriminacijom, bi morali bome i viditi, imenovati kao takovu i pokušati ju riješiti.

Tema vidljivosti je jako aktualna, pred svim ča se tiče jezika, i to ne samo u našem jeziku s upeljanjem i korišćenjem rodnoćutljivoga jezika u Novom glasu, nego i u većinskom narodu, kade je jedna točka nove, črno-plave koalicije u Dolnjoj Austriji jasno protiv gendranja u jeziku. Ako polazimo samo od hetero-normativnoga konstrukta, gramatika je jasna u tom, da postoji i ženski i muški oblik. Zač to nije po sebi razumljivo, da se stvarnost zrcali vidi i u jeziku, je – za mene – mimo svake logike. Ali i ovde je važno spomenuti, da samo upeljanje gendranja i rodnoćutljivoga jezika neće minjati zahodane strukture i razumivanje u društvu. Ako se jezik koristi samo jer ili kada se mora, još ništa nije pokrenuto ni okrenuto. Isto tako bi se žene tribale braniti i čuvati toga, da budu kinč ili accessoire za vidljivost ili prema van zbog nekakove plakativne ravnopravnosti, ka u stvari uopće nima supstancije. Dakle, vidljivost je važna, a to uprav onda, ako se tim izražavaju vlašći stav ili strukture društva.

Ako se žene postavu na čelo ili u prvi red nečega zato, kad su lipe ili lipo za pogledati, otvara to vrata temi, ka je opširna i jako velika, a to je tema seksizma. Seksizam je činjenica, ka je svakoj poznata. Seksizam ima različne oblike, pred svim i u malenkosti, ki za mušku populaciju uopće nisu vidljivi, jer ih se jednostavno ne tiče, jer to ne doživljavaju na vlašćoj koži. Seksizam je omniprezentant, i kako je rekla Zora Popova, pred svim u ruralni sredina i u mali zajednica – kot je to narodna grupa – se seksizam čudakrat maskira kot tradicija. Samo kad je ča „jur svenek tako bilo“, to ne znači, da je

to dobro i da se ne mora djelati na promjeni. Ali uprav u manjina je teško najti snage za takorekuć već borbov najednoč: gdo ima još glavu za ženska prava, ako se jur borimo za realizaciju članka 7 Državnoga ugovora, za manjinska prava? Jer budimo iskren:e, tu dodatnu borbu ne bi pokrenuli muži, nego žene moraju opet pokazati, koliko su sposobne za multitasking.

Jedan od ciljev ove ankete i studije je bio, da manjinska društva počnu reflektirati o ti pitanji, ali nadalje i o svojem djelovanju i o svojoj ponudi. Koliko su si naša društva svisna u tom, kakove ponude imaju, za koga, kakova im je publika? Postoji uopće ženska ponuda, ka nije rukotvorstvo ili kulinarika? Da bude jasno: ženska ponuda ili priredba ne znači, da žene dostanu kiticu na ulazu ili plaćaju pol cijene za špricer. Svit se percipira iz muške perspektive, jer su strukture jednostavno takove (nap.: i žene većinom gledaju iz te perspektive, jer smo se tako jednostavno naučile), uprav u našem mikrokozmu bi bilo potribno, te perspektive i poglede koč malo minjati, malo se igrati s tim i je morebit i malo adjustirati.

Dakle, mogućnosti za ženske ponude su velike, samo si je moramo zgrabiti. Studija i projekt FUEN-a je, ufam se, prvi poticaj da se naša društva – a osebito muški zastupniki – počnu senzibilizirati na tu temu.

Jer borba za manjinska prava je borba za ljudska prava, a i borba za ženska prava je borba za ljudska prava.

Lidija Novak

Lidija/Lydia Novak, rođ. 1986. u Beču, studirala je teatrologiju, filmske & medijske znanosti, komparativnu književnost i Austrian Studies u Beču. Piše i djela većjezično na, u i o jeziku, kulturi, filmu i kazališću.

<https://fuen.org>